

Eczacılık “kök”lerine mi dönüyor?

Veysel Demirci

1966 yılında Kayseri, Yahyalı’da doğdu. İlkokulu ve İmam Hatip Lisesini (1984) Yahyalı’da tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesinden mezun oldu (1989). Bir yıl aradan sonra eczane eczacılığına (1990) başladı. Çeşitli yerel sağlık dergilerinde yayın kurulu üyesi, editörlük ve yazarlık yaptı. Gıda takviyesi alanında üretim yapan ilaç firmalarına medikal danışmanlık yaptı. Eczacılıkla ilgili çeşitli sivil toplum kuruluşlarının yönetim kurullarında ve proje çalışmalarında görev aldı. Demirci, halen İstanbul Bahçelievler’de serbest eczacılık yapmaktadır.

İlacın kısa tarihi

MÖ 2000: Al, bu kökü ye.

MS 1000: O kök kötü. Gel, bu duayı oku.

MS 1850: O dua batıl inanç. Al, bu iksiri iç.

MS 1940: O iksir yılan yağı. Al, bu hapi yut.

MS 1985: O hap etkisiz. Gel, bu antibiyotigi al.

MS 2000: O antibiyotik işe yaramaz. Al, bu kökü ye...

(Anonim)

Tedavinin tarihi insan neslinin yaratılışıyla birlikte köklerle (şifalı bitkiler) başladı; dualarla, iksirlerle, büyülerle, yogalarla, perhizlerle, basit ve mürekkep bitkisel karışımlarla devam etti. Bu süreçler, doğuda, batıda, kuzeyde, güneyde ve tüm medeniyetlerde bölgesel farklılıklarla devam etti. 18. yüzyılın sonlarına gelindiğinde Batı tıbbında sıra dışı bir değişim yaşandı ve kimyasal ilaçların ezici hâkimiyetine kadar uzanan süreç başlamış oldu. 20. yüzyılın sonlarına

gelindiğinde modern Batı tıbbi zafelerini ilan edecekti ki geleneksel tıbbın sesi yeniden yükselmeye başladı ve “alternatif tıp” ya da “tamamlayıcı tıp” (CAM—complamantal alternative medicine) gibi tanımlamalarla yeniden dünya tıp sahnesinde boy gösterir oldu. Bir diğer ifadeyle insanlık yeniden “kök”lerine dönmeye başladı. Bu arayışın ve çabanın en önemli nedeni, modern tıbbın hak etmediği bir zaferi ilan etme çabasına karşın, insanları mutlu etmede ve beklenen başarıları elde etmede düşmüş olduğu âcizliktir.

Alternatif tıp disiplinleri

Fitoterapi, aromaterapi, homeopati, ayurveda, hipnoz, akupunktur, feng-shui, yoga, masaj, yaşam koçluğu, pilates, feldenkrais, termoterapi, ozonterapi, mezoterapi, kuru iğne terapisi vs.

Eczacılar, alternatif tıp disiplinlerinin neresinde?

Özellikle ABD’de olmak üzere bazı Avrupa ülkelerinde alternatif tıp disiplinleri

linlerinde eczacılar etkin ve yaygın olarak rol almaktadır. ABD’de belirginleşmeye başlayan yeni eczane modellerinde alternatif tıp uygulamaları yer almaya başlamış, bu alana yönelen eczaneler yeni disiplinlerin uygulanacağı biçimde tasarlanma ve insan kaynağı istihdam etme çabasına girmişlerdir. Tüm dünyada halkın en yaygın ve kolay ulaştığı alternatif terapi araçları fitoterapi ve aromaterapi ürünleridir. İnsanların bu ürünleri en yoğun talep ettikleri noktalar şüphesiz eczanelerdir. Kıta Avrupasında bitkisel tedavi destekleri kullanımının hız kazanması 30–40 yıl önce başlamış ve bu gelişmenin öncülüğünü Almanya yapagelmıştır. Bugün Avrupa genelinde fitoterapötik ürünler gerek halk, gerek eczacı ve gerekse doktorlar tarafından herhangi bir defans görmemektedir. Bilakis eczacılık ve tıp fakültelerinde bağımsız bir disiplin olarak kabul görmüş, doktor reçetelerinde yer edinmiş ve artan hacimde ilaç sanayinin yatırım alanına girmiştir.

Türk eczacılığı ve alternatif tıp

Türkiye’de eczanelerin % 90’ı ilaç odaklı hizmet vermektedir. Eczacılık; fitoterapötik ve aromaterapötik ürünlere gelene kadar çözülmesi gereken pek çok sorunla yüz yüzedir. İlaç bağımlılığıyla ayakta durmaya çalışan eczacılık bu anlamda her geçen gün kan kaybetmeye devam ederken, oluşan ciro açığını kompanse edecek ilaç dışı ürün grup-

larını konumlandırmakta zorlanmaktadır. Türkiye’ye özgü yapısal, yasal, eğitimsel ve denetimsel sorunlar da işin cabasıdır. Ehliyetsiz kişi ve işletmelerce besin takviyesi ürünlerin yoğun ve yaygın olarak satılıyor olması, sorunlara dramatik boyutlar kazandırmaktadır. Bugün alternatif tıp, Türk eczacıları tarafından sadece oral ve haricen kullanılan basit ya da kombine olarak üretilen “besin takviyeleri” ile “aromaterapötik ürünler” olarak karşılık görmektedir. Bu ürünlerin eczaneler için ciroasal karşılığı ise henüz eser miktardadır. Türk hekimlerinin fitoterapötik ve aromaterapötik ürünlere karşı önyargılı yaklaşımı ise, eğitim döneminden gelen yabancılık nedeniyle bu alanı hekim ilgisinden ve desteğinden mahrum bırakmaktadır. Denebilir ki sorunun başladığı ve biteceği yer de burasıdır.

Eczacılar ne yapmalı?

Eczacılar köklü bir zihniyet değişimine muhtaçtırlar. Kendilerini “hasta odaklı eczacılık” anlayışının bir üyesi olarak konumlandırmalıdır. Ticari anlamda reçeteli ilaca bağımlılıktan kurtulmak için, ilaç dışı ürünlerin payını hızla artırmalıdır. Çok daha önemlisi eczanelerini point of sale (satış noktası)’den point of care (bakım noktası)’e dönüştürmelidir. Tüm dünyada eczacılığın yaşadığı değişim ve dönüşümle beraber Türkiye’deki eczacılık da artık “kök”lerine dönmelidir.

Bugün eczacılar köklü bir zihniyet değişimine muhtaçtırlar. Kendilerini “hasta odaklı eczacılık” anlayışının bir üyesi olarak konumlandırmalıdır. Eczanelerini ise point of sale (satış noktası)’den point of care (bakım noktası)’e dönüştürmelidir. Tüm dünyada eczacılığın yaşadığı değişim ve dönüşümle beraber Türkiye’deki eczacılık da artık “kök”lerine dönmelidir.

